

Aktif İşgücü Piyasası Politika Uygulamalarının Etkilerinin Değerlendirilmesi: Bir Meta Analiz Çalışması

DOI: 10.26466/opus.338656

*

Hasan Bilgehan Yavuz*

*Yrd. Doç. Dr., Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İřletme Fakóltesi, Adana/Türkiye
E-Posta: hbyavuz@adanabtu.edu.tr ORCID: [0000-0003-4011-7126](https://orcid.org/0000-0003-4011-7126)

Öz

Bölüşüm sorunları ile birlikte 18.Y.Y dan itibaren ekonomilerin en önemli sorunlarından biri haline gelen işsizlik sorununun çözümü için gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde en fazla uygulanan politika Aktif İşgücü Piyasası Politikalarıdır. Ülke bazında ve program çerçevesi kapsamında değişiklikler gösterse de, Aktif işgücü piyasası politikaları genellikle iş arama yardımları, mesleki eğitimler, kamu ve özel sektör iş yaratma sübvansiyonlarından oluşmaktadır. Bu çalışma ile farklı programlar kapsamında uygulanan politikaların etkileri konusunda meta analiz çalışması yapılmıştır. 77 farklı çalışmanın derlenmesi ile yapılan analizde hem pozitif hem negatif etkilerin varlığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, istihdam, aktif işgücü piyasası politikaları, meta analiz, etki değerlendirmesi

Assessment of the Impacts of Active Labor Market Policy Practices: A Meta Analysis Study

DOI: 10.26466/opus.338656

*

Abstract

Active labor market policies are the most applied policy for developed and developing countries to solve the problem of unemployment that has become one of the most important problems of the economies since 18th century with the problems of distribution. Active labor market policies often consist of job search assistance, vocational training, public and private sector job creation subsidies, although they vary from country to country and from program framework to scope. In this study, a meta-analysis study was carried out on the effects of the policies applied within different programs. The analysis of 77 different studies showed that both positive and negative effects were found.

Key Words : *Unemployment, employment, active labor market policies, meta analysis, impact evaluation*

Giriş

Feodalitenin varlığını sürdürdüğü tarım toplumlarında, bugünkü anlamıyla bir işsizlik probleminden bahsetmek mümkün değildir. Ancak 18. Ve 19. Y.Y. lar da bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerin yanı sıra sanayi devrimi ile birlikte ekonomilerde üretim artmaya başlamıştır. Artan üretim ile birlikte yeni ekonomik aktiviteler gündeme gelmiş ve elde edilen gelirin bölüşülmesi sorunlar baş göstermiştir. Bu bölüşüm sorunları ile birlikte işsizlik bir sorun olarak toplumsal hayatta konuşulmaya başlanmıştır.

Tarihsel olarak genellikle düşük seviyelerde seyreden işsizlik oranları özellikle 1929'da ABD'de başlayan büyük buhran ile önemli bir sosyal problem olarak ortaya çıkmıştır. Dönemin hakim iktisadi anlayışı olan Keynesyen iktisat kamu yatırımlarını ve dolayısıyla kamu istihdamını arttıracak tedbirlerle hem krizin atlatılacağını hem de ekonomik büyüme sağlanarak işsizlik gibi diğer problemlerin de çözüleceğini ileri sürmüştür.

Keynesyen iktisadın politika önerileri ve II.Dünya Savaşı sebebiyle bir süre gündemden düşen işsizlik sorunu, 1973 yılında yaşanan petrol şoku ile yeniden dünya ekonomilerinin çok önemli bir sorunu olarak gündeme gelmiştir. Özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler başka sosyal problemlere de sebep olan bu sorunun çözümü için adımlar atmaya başlamıştır.

İşsizlik sorununun çözümü için aktif ve pasif olarak sınıflandırılacak pek çok politika önerisi ortaya atılmıştır. Pasif politikalar genellikle bir transfer ödemesi niteliğinde harcama gerektirdiğinden etkinliği eleştirilmiş ve çok fazla uygulama alanı bulamamıştır. Buna karşın ilk olarak 1973 yılında İsveç istihdam bürosu şefi olan Gösta Rehn tarafından ileri sürülen Aktif İşgücü Piyasası Politikaları (A.İ.P.P.), işgücü piyasalarına işlerlik kazandırmak ve istihdamı arttırmak üzere gelişmiş ve gelişmekte olan pek çok ülke tarafından benimsenerek uygulanmaya başlanmıştır (Martin, 2014).

İlk uygulamalarını İsveç'te gördüğümüz A.İ.P.P. lerin Avrupa Birliği, OECD, Dünya Bankası gibi uluslararası örgütler tarafından da benimsenerek işsizliği azaltacak ve istihdamı arttıracak tedbirler olarak benimsendiği görülmektedir. Özellikle Avrupa Birliği tarafından yapılan çalışmalar

sonucunda 1989 yılında yayınlanan İşçilerin Temel Sosyal Hakları Avrupa Komisyonu Şartı belgesindeki işçi deklarasyonu ile işgücü piyasaları ile ilgili oluşturulan stratejilerin temelinde A.İ.P.P. larının olduğu görülmektedir (Addison & Siebert, 1999). Oluşturulan bu strateji ile; insan kaynağının geliştirilmesi için fonlar oluşturulması gerektiği, işyerinde kalite ve verimliliği geliştirecek tedbirlerin alınması, tam istihdamın sağlanması ve yeni iş yaratma potansiyelinin artırılarak işgücü piyasasının kapsamının geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir (Franzese & Hays, 2006).

Avrupa Birliği İstihdam Stratejisinin belirlenen hedeflerine ulaşabilmesi için uygulanacak politika uygulamaları Aktif ve Pasif olarak ikiye ayrılmıştır. Pasif politikalar; genellikle işsizlik yardımları ve emeklilik ödemeleri gibi işgücü piyasalarına işlerlik kazandırma amacından çok, işçilerin hayat standartlarında yaşanabilecek aşırı düşmelerin engellenmesine yönelik politikalar olarak karşımıza çıkmaktadır (Yavuz, 2015).

Türkiye’de işsizlik sorununu çözümü için yapılan çalışmalara baktığımızda ise; uzun yıllar boyunca işsizlik sorunun çözecek etkin bir istihdam politikası uygulanmamış olmakla beraber, 2002 yılında İŞ-KUR tarafından başlatılan istihdam politikaları kapsamında, Avrupa İstihdam Stratejisine uygun olarak Aktif İşgücü Piyasası Politikalarını uygulanmaya başlamıştır (Eser & Terzi, 2008).

İşsizlik sorunu ve bu sorunun çözümü için oluşturulan A.İ.P.P. lerin tarihsel gelişimine kısaca baktıktan sonra, çalışmanın ikinci bölümünde aktif işgücü piyasası politikalarına daha ayrıntılı bakılacaktır. Çalışmanın son bölümünde A.İ.P.P. lerin işsizlik sorununun çözümüne yaptığı katkılara ilişkin yapılmış değerlendirme çalışmalarının incelendiği bir meta analiz yapılmıştır.

1. Aktif İşgücü Piyasası Politikaları:

İşsizlik sorununun çözümü için yoğun çaba harcayan sanayileşmiş ülkeler özellikle son on yılda GSYİH’larının önemli bölümlerini Aktif istihdam politikalarına ayırmıştır. Bu politikalar pek çok ülke açısından, uzun dönemli işsizliği azaltmak amacıyla, düzenli işsizlik yardımları olarak bilinen pasif politikaları ikame etmek üzere kullanılmıştır. Uygulamalar ço-

ğunlukla uzun dönemli işsiz kalanlar, firma kapanması sebebiyle işsiz kalanlar ve toplu olarak işten çıkarılan çalışanlar açısından dizayn edilmiştir (Dar, Gill, 1998).

Aktif İşgücü Piyasası Politikaları genel anlamda yeni iş yaratacak, iş aramayı kolaylaştıracak, işçi niteliğini böylece de verimlilik ve ücretleri arttıracak politikalar olarak karşımıza çıkar. Bengsston (2012) çalışmasında A.İ.P.P. lerin sosyal ve demokratik refah devletinin bir gereği olarak geliştiğini ileri sürmüştür. AİPP'lerin evrensel amacı; işgücü niteliğini arttırmak, işgücü arzını arttırmak ve işgücü piyasalarının işleyişini iyileştirmektir. Ancak farklı ülke uygulamalarında daha spesifik alanlarda, özellikle engelliler, gençler, eğitim almamış olanlar vb. dezavantajlı kişiler açısından farklı amaçlarla da AİPP'lerin uygulandığı görülmektedir. Örneğin bu programlar Günay Avrupa ve Anglosakson ülkelerinde sıkı istihdamı koruma yasaları ile birlikte uygulanırken, İskandinav ülkelerinde güvenceli esneklik politikaları benimsenerek uygulamalar yapılmıştır (Greve, 2012; Bengsston, 2012; Bergeman, Berg, 2006; Calmfors vd., 2001).

Aktif işgücü piyasası politikaları konusunda ülke uygulamalarına bakıldığında, engellilere, kadınlara, gençlere, eğitimsiz bireylere ve bunlara benzer dezavantajlı kesimlere yönelik yapılan özel uygulamalar da dikkati çekmektedir. Genel uygulama açısından benzer programlar, dezavantajlı kesimler açısından pozitif ayrımcılık yapılarak, küçük değişiklik ve avantajlarla uygulandığı görülmektedir. Bu uygulamalardan bazıları, dezavantajlı kişilerin işgücü piyasalarına katılımını sağlamak amacı güderken, bazı uygulamaların sadece sosyal devletin bir gereği olarak sosyal adaleti sağlamaya yönelik uygulandığı görülmektedir. Bu tür uygulamalar aktif olarak tanımlanmasına rağmen, barındırdığı amaç açısından pasif işgücü piyasası politikası olarak görülebilir (Islam vd., 2001; Hogelund, Pederson, 2002).

Bununla beraber, genel kabul gören dört alanda A.İ.P.P. uygulamalarından bahsedebiliriz. Bu alanlar (Spevacek, 2009);

1. Özel işletmelere verilen, ücret ve istihdama ilişkin sübvansiyonlar ile ek istihdam sağlanması,
2. Kamu kesiminde ek istihdam yaratılması,
3. Eşleştirme, iş danışmanlığı ve iş arama yardımları,
4. Beceri geliştirecek eğitimler.

1.1. Ücret ve İstihdam Sübvansiyonları:

Belirli sektörler için getirilen uygulama ile, ilgili sektörde çalışan işletmelere, çalıştıracakları her ek işçi için, hükümet tarafından sağlanan sübvansiyonları içerir. Bu sübvansiyonlar, sigorta ödemelerinin hazine tarafından karşılanması, vergi indirimleri gibi uygulamaları içerir. Bu sübvansiyonlarla firma açısından işgücü maliyetleri düşürülerek, hem üretilen mal ve hizmetlerin fiyat artışları kontrol altına alınarak rekabet avantajı yaratılmakta, hem de firmalar açısından düşük maliyetle ek istihdam yaratılması amaçlanmaktadır.

Bu politika uygulamasında bazı dışlama etkilerinden de söz etmek gerekir. Örneğin firma söz konusu sübvansiyonlardan yararlanmak için mevcut çalışanlarını işten çıkarma eğiliminde olabilir. Yine sübvansiyondan yararlanamayan firmalar açısından maliyet artışları, bu firmaların işçi çıkarmasına veya üretim azalmasına sebep olabilir (Karabulut, 2007).

1.2. Kamu İstihdam Hizmetleri:

A.İ.P. kapsamında özellikle desteklenen sektörler açısından iş ve ücret imkanı sağlamak üzere kamuda işe alımlar yapılabilir. Burada temel amaç, iş bulabilecek niteliklere sahip olamayan kişilerin, belirli ve özellikle niteliksiz işler açısından, kamuda istihdam edilmesini sağlayarak işsizliğin azaltılması ve kişilere iş ve gelir sağlanarak talebin ve dolayısıyla üretimin artırılmasıdır.

Uygulanan bu programlar ile geçici de olsa istihdam yaratılmasının yanı sıra, katılımcıların uzun süre çalışma hayatından koparak yaşanabilecek uzun dönemli olumsuz etkilerinde ortadan kaldırılması mümkün olmaktadır. Yine bu programların temel amaçlarından birisi olarak, dezavantajlı (engelli, eğitimsiz, yaşlı vb.) kişilere yönelik olarak uygulanan sosyal bir program olma özelliği taşımaktadır (Karabulut, 2007).

1.3. Eşleştirme ve İş Danışmanlığı Hizmetleri:

Hükümet tarafından kurulan istihdam büroları aracılığıyla, iş arama konusunda bilgi eksikliği olan kişiler ile işçi aramak konusunda bilgi eksik-

liği olan firmaların bir araya getirilerek (eşleştirilerek) istihdam sağlanması amaçlanmaktadır. Bu uygulama ile, iş uzmanları tarafından hem firmalara hem kişilere danışmanlık hizmeti verilerek, uygun işlere uygun işçilerin yerleştirilmesi yani iş ile işçinin eşleşmesi sağlanmaktadır.

İş uzmanları tarafından verilecek danışmanlık hizmeti ile işgücü piyasalarında oluşan asimetrik bilgi probleminin çözümüne de katkı sağlanacaktır. Çünkü; firmalar işe alacakları kişilerin nitelikleri hakkında tam bilgiye sahip olmak isterler, yine işçiler de işe girecekleri firmalar hakkında bilgi sahibi değildir. İşte iş uzmanları bu bilgi eksikliklerini giderecek uygun kurumsal yapılar oluşturabilirler. Böylelikle, iş uygun eleman bulma konusundaki maliyetler ile, iş arama maliyetleri minimuma indirilebilecektir (Yavuz, 2017).

1.4. Mesleki Eğitim Programları:

Üretim sektöründe ihtiyaç bulunan alanların tespit edilerek, bu alanlara uygun nitelikte eleman temin etme konusunda önemli bir politika uygulamasıdır. Burada sektörel incelemeler yapılarak firmaların ihtiyaç duyduğu nitelikler tespit edilir. Bu tespitlere istinaden mesleki eğitim programları düzenlenir. Bu programları başarı ile tamamlayan bireylerin hem iş bulmaları hem de etkin ve verimli çalışmaları sağlanmış olur. Yine firmalar açısından değerlendirdiğimizde, firmalar ihtiyaç duyulan alanlarda daha kalifiye elemanlar ile üretim yapılmış olur.

Belirli niteliklerden (özellikle işgücü piyasalarının ihtiyaç duyduğu alanlarda) yoksun olma, uzun dönemli işsizliği en önemli sebeplerinden birisidir. Bu eksiklik aynı zamanda üretim piyasaları açısından da etkinlik kaybı anlamına gelmektedir. Kamunun sağlayacağı mesleki eğitim programları bu açıdan bakıldığında hem işgücü hem de üretim piyasaları açısından en faydalı program uygulamaları arasında yer almaktadır. Ancak bu eğitim programlarının amaçlarına ulaşabildiği konusunda tartışmalar mevcuttur (Kluve, 2014).

Mesleki becerilerin geliştirilmesi programı, Avrupa'da bütün hükümetler tarafından kullanılan ve en yüksek bütçelerin tahsis edildiği programlardır. Bu programlar işgücü piyasasında çalışan olsun işsiz olsun her-

kesin becerilerinin korunması ve geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu programlar özellikle açık ekonomilerde uzun dönemli işsizliği engelleyecek önemli politika uygulamalarıdır (Blache, 2011).

2. Aktif İstihdam Politikalarının Etkinliğinin Değerlendirilmesi:

Genellikle uygulanan bir programın değerlendirilmesi için, programın özelliğine göre farklı yöntemler önerilir. Örneğin süreç değerlendirme, fayda-maliyet analizi, performans izleme, etki değerlendirmesi gibi yöntemler programın amaçlarına ve yapılan değerlendirmenin amaçlarına göre yapılan farklı uygulamalardır. A.İ.P.P. perspektifinden baktığımızda, politika uygulamalarının amaçları ve yapılacak değerlendirme çalışmasının amaçları göz önüne alındığında, bizim de bu çalışmada ki amacımız A.İ.P.P. uygulamalarının işsizliği azaltma veya istihdamı arttırma şeklinde ortaya çıkacak etkinliğinin değerlendirilmesidir.

Etkinlik değerlendirmesi iki açıdan yapılabilir. Birincisi makro ekonomik açıdan ikincisi ise mikro ekonomik açıdan yapılan değerlendirmelerdir. Makro ekonomik açıdan yapılan değerlendirmede, programların istihdam, işsizlik, ücretler, verimlilik gibi makro ekonomik değişkenler açısından bir değerlendirme yapılır ve politika uygulamalarının sosyal etkilerine odaklanılır. Mikro ekonomik değerlendirmede ise; program katılımcıları perspektifinden bir değerlendirme yapılarak katılımcıları istihdam edilmesi, elde ettikleri gelirler açısından sağlanan artışlar gibi konular değerlendirmeye tabi tutulur (Tachizadeh, 2014; Forslund, Krueger, 2008).

Yapılacak değerlendirme çalışmalarında sonuçların hatalı çıkmasını sağlayan bazı kısıtlar söz konusu olabilmektedir. Akbaş (2015) tez çalışmasında, Aktif İstihdam Politikalarının etkileri konusunda yapılacak çalışmalarda, sonuçların hatalı çıkmasına sebep olacak bazı program etkilerinden bahsetmiştir. Bu etkilere kısaca bakacak olursak;

1. Programa katılan bir kişinin aslında programa katılmayan ancak işe alınacak kişinin yerine istihdam edilmesini açıklayan **ikame etkisi**,
2. Sübvansiyon olmadan da işe alınarak çalışacak bir kişi için sübvansiyon ödenmesi durumunu açıklayan **etkinlik kaybı**,

3. Sübvansiyon sağlanan sektörlerde çalışan firmaların rekabet avantajı elde ederek, sübvansiyondan yararlanamayan firmaları piyasadan kovmasına sebep olan **yer değiştirme etkisi**,
4. Değerlendirme yapılmak üzere seçilecek deney ve kontrol gruplarının seçimlerinde yaşanan **seçim yanlılığı** problemi,
5. Değerlendirme aşamasında seçilmiş olan katılımcıların oluşturduğu deney grubunun, bunun bir deney çalışması olduğunu bildiği için davranışlarını değiştireceğini söyleyen **Howtrone etkisi**,
6. Programın uygulanmadığı coğrafi bölgelerde veya sektörlerin olduğu yerlerde yaşayan işsiz bireylerin, programın uygulandığı bölgelere göç etmesine sebep olan **kilitlenme etkisi**,
7. Uygulanan programlar sayesinde işgücü arzının artarak ücretlerin düşmesine sebep olacak **çekme etkisi**,

Aktif işgücü piyasası politikalarının dışsallıkları olarak ta adlandırılabilir bu etkiler, değerlendirme çalışmaları açısından göz ardı edilmiştir.

Bu çalışma ile, Aktif İstihdam Politikası uygulamaları konusunda yapılan mikro analizlerin, ikinci bölümde sayılan politika uygulamaları konusunda yapılmış uygulamalar konusunda bir meta analiz yapılması amaçlanmıştır. Yapılacak analiz ile uygulanan politika araçlarından hangilerinin daha etkin sonuçlar verdiği konusu incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle meta analiz konusunda kısa bir bilgilendirme yapılarak sonuçlar paylaşılacaktır.

3. Meta Analiz

Meta Analiz; belirli bir konuda birbirinden bağımsız olarak yapılmış çalışmaların sonuçlarının birleştirilerek yeni bir istatistiksel analiz yapılmasıdır. Meta analiz literatür taraması yöntemine istatistik yöntemlerinin eklenmesi ile ortaya çıkar. Meta analiz yapabilmek için öncelikle sistematik bir derleme yapılması gerekir. Bu derlemede hangi çalışmaların analize dahil edileceği, analizin amaçlarına uygun kriterlerle belirlenerek, sonuçları etkileyecek kapsamda olan çalışmaların analiz dışı bırakılması gerekmektedir (Tachizadeh, 2014).

Meta analiz çalışmalarına konu edilen bağımsız çalışmalarda, A.İ.P.P.'nin katılımcılarına, katılımcı olmayanlara kıyasla nasıl sonuçlar

alındığı araştırılmıştır. Bu çalışmalarda genellikle yukarıda sayılan dört A.İ.P.P.'nin katılımcılarının istihdam durumları, yeniden istihdamları ve ücret seviyeleri üzerindeki etkileri analiz edilmektedir (Calmfors vd., 2014).

Yapılan literatür taramasında ülke bazlı, bölge bazlı ve genel meta analizlerin yapıldığı görülmüştür. Örneğin Calmfors vd. (2001) çalışmasında A.İ.P.P. lerin mikroekonomik ve makroekonomik etkilerini analiz eden çalışmalar ayrı ayrı incelenmiştir. Mikro analize konu olan çalışmalara katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu gibi değişkenleri dikkate alınarak politika uygulamalarından nasıl etkilendiği konusunda bir yargıya varılmaya çalışılmıştır. Makro ekonomik analizlerde ise A.İ.P.P. harcamalarının işsizlik oranlarını, istihdam seviyesini ve ücretleri nasıl etkilediği konusundaki çalışmalar derlenmiştir. Yine Betcherman vd. (2004) çalışmalarında daha önceden yapılmış meta analizlerde kullanılan 87 çalışma yeniden incelenmiş, bu çalışmalara yeni yapılmış 39 çalışma daha eklenerek bir meta analiz yapılmıştır. Bu çalışmada yapılan analizde A.İ.P.P. lerin bütün detaylı uygulamaları, yani kadınlara yönelik veya düşük eğitimlilere yönelik programlar yada belirli bir coğrafyada yaşayanlara yönelik olarak uygulanan farklı program uygulamaları dikkate alınarak bir analiz yapılmıştır.

Caro vd. (2010) çalışmasında da dönemsel program uygulamalarını dikkate almak suretiyle, 1995-2007 yılları arasında yapılan çalışmaları dikkate alarak 199 programın etkisini inceleyen 97 çalışma ile ilgili bir meta analiz yapmıştır.

Vooren vd. (2016) çalışmalarında 1990-2015 yılları arasında yapılmış 35 çalışmayı inceledikleri analizlerinde analize dahil edilen çalışmalarla ilgili eleme kriterleri belirlemişlerdir. Örneğin yarı deneysel değerlendirme çalışmaları, İngilizce basılmış çalışmalar gibi kriterlerle meta analiz yapılmıştır.

Tachizadeh (2004) çalışmasında 1997-2013 yılları arasında uygulanan 53 programın değerlendirildiği 22 çalışma derlenerek meta analiz yapılmıştır. Seçilen çalışmalar A.İ.P.P uygulamalarından eğitim programları, iş arama yardımları ve istihdam yaratma etkinliklerini değerlendiren çalışmalar dikkate alınmıştır.

Bu çalışmada da ülke, tarih, yaş, cinsiyet, eğitim vb kriterler dikkate alınmamıştır. İkinci bölümde belirtilen A.İ.P.P. uygulamalarının biri veya

birden fazlasını istihdam, işsizlik ve ücretler açısından değerlendiren çalışmalar dikkate alınmıştır. Genellikle Avrupa Birliği ve OECD ülkelerinde uygulanan A.İ.P.P. ler için değerlendirme çalışmaları da bu ülkeleri kapsamaktadır. Çalışmaya dahil edilen analizlerle ilgili ayrıntılı bilgiler sonuç bölümünde verilmektedir. Analiz kapsamında incelenen çalışmalar ve sonuçlarını gösteren tablo ek- de verilmiş ve yararlanılan kaynaklar çalışmanın kaynakçasından ayrı olarak ek-2 de verilmiştir.

4. Sonuç ve Yorum

Analiz çalışmasına dahil edilen 77 çalışmanın çoğunluğu 2000'li yıllardan sonra yapılan çalışmalardır. Yine bu çalışmaların 52 tanesi Avrupa ülkeleri 15 tanesi Amerika kıtasında bulunan ülkeler ile ilgili uygulanmış A.İ.P.P. lerin değerlendirme çalışmalarını içermektedir.

İncelenen çalışmalarda kısa dönem-uzun dönem, erkek-kadın, yaş grubu, özür grubu gibi farklı kriterlerde farklı sonuçlar elde edilmiştir. Programlardan toplam 117 etki hakkında sonuç verilmiştir. Bu 117 etkinin % 74,2 si istihdamla ilgili, % 25,8 i ise ücretlerle ilgilidir.

İstihdamla ilgili çalışmaların % 58,9 sinde pozitif, % 13,8 sinde negatif etki bulunmuştur. Çalışmaların geri kalan kısmında % 3,3 oranında önemli pozitif etki, % 10,3 sında önemsiz pozitif etki bulunmuş ve % 13,7 sinin etkisiz sonuç bulunduğu görülmüştür.

A.İ.P.P. lerin ücretlere olan etkisini inceleyen çalışmalarda ise; % 65,6 oranında pozitif etki, % 4,1 negatif etki % 4,2 önemli pozitif etki, % 8,7 önemsiz pozitif etki ve %17,4 oranında ise etkisiz sonuç bulunduğu görülmüştür.

Pozitif etki uygulanan A.İ.P.P. larının istihdamı arttırdığı (işsizliği azalttığı) veya ücretleri arttırdığı anlamına gelmektedir. Çalışmaların incelenmesi neticesinde pozitif etkilerin genellikle dezavantajlı kişiler üzerine uygulanan çalışmalardan elde edildiği görülmüştür. Örneğin hiç eğitim almamış kişilerin veya çalışma çağına yeni girmiş kişilerin, engellilerin, çok fakir bölgelerde yaşayanlarla ilgili yapılmış çalışmalarda pozitif sonuçlar bulunmuştur.

Negatif sonuç ise A.İ.P.P. lerin dışallıklarına vurgu yapmaktadır. Yani uygulanan A.İ.P.P. sonucunda işten çıkarmaların yada ücret seviyelerinin düşmesi söz konusudur. Bu sonuçlar ise en fazla belirli bir eğitim yada

gelir seviyesine sahip kişilerin veya yeniden istihdam sağlanan kişilerin katılımcı olduğu programlarda gözlenmektedir. Bir örnek vermek gerekirse; programın uygulandığı bölge yada sektördeki firmalar, programların parasal getirilerinden faydalanabilmek için mevcut çalışanlarını işten çıkararak düşük maliyet ve ücretlerle program katılımcılarını ile almaları sonucunu doğurmaktadır.

Yine analizde gözlemlenen bir diğer sonuç ise; program uygulamalarının kısa dönemlerde yaptırımları nedeniyle pozitif sonuçlar verdiği, ancak uzun dönemde yükümlülükler ortadan kalkınca istihdam ve ücretlerin eski seviyelerine gerilediği görülmektedir.

Program uygulanan ülkelerin özelliklerine bakıldığında nüfus yoğunluğu ve işsizlik oranları düşük olan ülkelerde daha fazla olumlu sonuç alındığı görülmektedir. Ülke uygulamaları içerisinde en fazla dikkat çeken İsveç'tir. Burada ki politika uygulamaları genellikle aktif ve pasif önlemlerin karma olarak uygulandığı ve birkaç programın aynı anda uygulanarak katılımcısı için bazı yükümlülükleri de içerdiği görülmektedir.

Aktif işgücü piyasası politikalarının işsizliği azaltma, istihdamı artırma ve ücretleri iyileştirme konularında pozitif etkisi yadsınamaz, ancak bu politika uygulamaları açısından fayda maliyet analizlerinin yapılması ve uzun dönemli istihdama katkı sağlayacak önlemlere öncelik verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Addison, J.T. & Siebert, S. (1999). Recent development in social policy in the New European Union, *Industrial and Labour Relation Review*, 48(1), 5-27.
- Akbaş, S. (2015). Aktif İşgücü Piyasası Politikalarının Etki Değerlendirmesi: Denizli İli Örneği. *Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstriyel İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Bengsston, M. (2012). Transformation of labour market policies in the Nordic Countries: Towards a regime shift in Sweden and Denmark. *University of Gottenborg, Department of Sociology and work science*
- Bergeman, A.& Berg, G.J. (2006). Active Labour Market Policy Effect For Women in Europe. A Survey. *IZA Discussion Paper No:2365*

-
- Calmfors, L., Forslund, A. & Hemström, M. (2004). The effect of active labour market policies in Sweden. What is the evidence? *Erişim Tarihi: 18.08.2017, Erişim: www.mitpress.mit.edu/sites/default/files/titles/content*
- Caro, D., Kluge, J. & Weber, A. (2010). Active Labour Market Policy Evaluation: A Meta Analysis. *NBER Working Paper 16173*
- Dar, A. & Gill, I.S. (1998). Evaluating retraining programs in OECD countries: Lessons, Learned. *The World Bank Research Observer, Vol.13, No.1, P.79-101*
- Eser, B.Y. ve Terzi, H. (2008). Türkiye’de işsizlik sorunu ve Avrupa İstihdam Stratejisi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30,229-250.*
- Fawcett, C.S. (2002). Latin America youth in transition: A policy paper on youth unemployment in Latin America and The Caribbean. *Inter-American Development Bank*
- Forslund, A. & Krueger, A.B. (2008). Did active labour market policies help Sweden rebound from depression of the early 1990s? *CEPS Working Paper No:158*
- Franzese, R.J. & Hays, J.C. (2006). Strategic interaction among EU governments in Active labour market policy making. *European Union Politics, 7(2), 167-189.*
- Greve, B. (2012). Denmark a Nordic welfare state. Are the active labour market policy withering away? *The Open Social Science Journal, 5, 15-23*
- Hogelund, J. & Pederson, J.G. (2002). Active Labour Market Policies for disabled people in Denmark. *The Open Labour Market Working Paper 18*
- Islam, R., Krishnamurty, J. & Puri, S. (2001). Active Labour Market Policy in East and South Asia: What has been done and what can be done? *The World Bank ILO-JMOL-PDOLE Seminar on Labour Market Policies*
- Karabulut, A. (2007). Türkiye’de İşsizliği Önlemede Aktif İstihdam Politikalarının Rolü ve Etkinliği. *Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi*

-
- Kraus, F., Patrick, P. Ve Steiner, V. (1999). Employment effects of publicly financed training programs-The East German Experience. *Journal of Economics and Statistics, Vol.219, Issue 1-2, 216-248*
- Martin, J. P. (2014). Activation and Active Labour Market Policy in OECD Countries: Stylized Facts and Evidence on Their Effectiveness. *IZA Policy Paper No:84*
- Spevacek, A.M. (2009). Effectiveness of Labour Market Programs. A Review of Programs in Central and Eastern Europe and The Commonwealth of Independent Strategy. *USAID Knowledge Services Center*
- Tachizadeh, R. (2014). AB İstihdam Stratejisi Kapsamında Aktif İşgücü Piyasası Politikalarının Etkinliği. Meta analiz Yöntemiyle Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstriyel İlişkiler Anabilim Dalı, Doktora Tezi.*
- Vooren, M., Haelermans, C. & Groot, W. (2012). The effectiveness of active labour market policies: A systematic meta analysis. *Erişim: www.cemopre.iseg.ulisboa.pt/educonf/4e3/files/papers/vooren.pdf, Erişim Tarihi: 16/08/2017*
- Yavuz, H.B. (2015). Avrupa Birliği İstihdam Politikaları. *Çukurova Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:19, Sayı:2*
- Yavuz, H.B. (2017). Information Problems in Competitive Markets and Their Impact on Labor Markets. *ECOIE 2017, European Congress for Economic Issues: Unregistered "Youth" Employment: Impacts, Policies, Remedies and Local Practise, 30 March-1 April 2017, Kocaeli/Turkey.*

Ek-1

Tablo 1. Analiz kapsamında incelenen çalışmalar

ÇALIŞMA	PROGRAM-DÖNEM-ÖRNEKLEM	BAĞIMLI DEĞİŞKEN	SONUÇ
Aedo, Nunez, (2004)	1996-1997 yıllarında Arjantin’de 16-29 yaş arası düşük eğitilmiş gençlere yönelik yürütülen eğitim programlarının katılımcılarına etkileri	İstihdam Ücret	Pozitif etki, özellikle kadınlara
Alegre vd. 2017	İspanya-Katalan bölgesinde, 2009-2013 döneminde uygulanan mesleki eğitim programlarının etkileri	İstihdam	16-18 yaş grubu için pozitif, diğerleri sıfır veya negatif
Akhmedov, vd. (2003)	Rusya’da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Negatif
Arellano, (2010)	2000-2001 yıllarında İspanya’da uygulanan mesleki eğitim programlarının etkileri	İşsizlik	Negatif, önemsiz, Kadınlara etkisi daha fazla
Autor, Houseman, (2010)	Detroit’te uygulanan refah programının etkileri	İstihdam	Pozitif
Benus, Rodriguez-Planas (2009)	1990’dan sonra Romanya’da uygulanan A.İ.P.P. lerinin etkileri	İstihdam	Pozitif etki, Kamu istihdam hizmetlerinde negatif etki
Bergeman, Pohlan, Uhlenendorf, (2017)	1990-1999 yılları arasında Almanya’nın birleşmesinin ardından Doğu Almanya’da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Kısa dönem Pozitif, Uzun dönem etkisiz
Blache, (2011)	Danimarka’da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Ücret seviyesi	Pozitif etki
Bocean (2007)	Romanya’da geçişten sonra, 2000-2005 döneminde uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif
Bonin, Rinne, (2014)	Serbest Piyasa Ekonomisine geçişten sonra A.İ.P.P. olarak uygulanan Beaufiful Serbia programının etkileri	İstihdam Bireysel refah	Pozitif
Bonnal vd. (1997)	1986-1988 döneminde Fransa’da genç işsizlere yönelik olarak uygulanan eğitim programları	İstihdam	Düşük eğitim seviyelerinde etkisiz
Calderon, (2006)	Meksika’da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Kadınlar üzerinde pozitif Erkekler için etkisiz

Caliendo, vd. (2012)	2001-2008 yılları arasında Batı Almanya'da erkeklerin yararlandığı A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Küçük iş	Pozitif
Caliendo, Künn, (2012)	Almanya'da düşük nitelikli kadın işçiler üzerinde uygulanan A.İ.P.P. lerin uzun dönem etkileri	İstihdam Ücret	Pozitif
Calmfors, Forslund, Hemström, (2001)	1990'dan sonra İsveç'te uygulanan A.İ.P.P.'larının etkilerini inceleyen çalışmaların derlenmesi.	İstihdam Ücretler	İstihdam etkisi (+) Ücret etkisi belirsiz
Caliendo vd, (2006)	Almanya'da özellikle zor işlerde çalışan işçiler üzerine uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Etki yok
Carling, Richardson, (2001)	1995-1997 yılları arasında İsveç'te işsiz kalan yetişkinlerin katıldığı A.İ.P.P. sonrasında işsizlik süresindeki azalma ölçülmüş	İşsizlik süresi	İstihdam sübvansiyonları ve firma eğitimlerinin etkisi pozitif
Caroleo, Patsore, (2017)	İtalya'da genç işsizlere yönelik olarak uygulanan A.İ.P.P.lerin etkileri	İstihdam	Pozitif
Cocks, Bardoulat, (2000)	1989-1993 döneminde Belçika'da uygulanan meslek edindirme eğitimlerinin etkileri	İstihdam	Pozitif etki
Cockx vd. (1996)	1991-1992 yıllarında Belçika'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif
Crepon, Dejemeppe, Gurgand, (2005)	2001 yılından sonra Fransa'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif önemsiz
Dahl, Lorentzen, (2005)	Norveç'te 1995 yılında uygulanan A.İ.P.P. lerin (iş arama yardımı, eğitim programı) etkileri	İstihdam Ücret	İş arama yardımının istihdam etkisi yok Eğitim istihdam etkisi pozitif. Ücret etkisi pozitif.
Dar, Gill, (1998)	OECD ülkelerinde uygulanan A.İ.P.P. lerin daha önce çalışmış ancak işten çıkarılmış kişiler üzerindeki etkisi	İstihdam	Etkisiz
Decker vd. (2000)	ABD'de 1980'den sonra uygulanan iş arama yardımı programlarının etkileri	İstihdam Ücret	Önemli pozitif etki bulunamadı
Dengler, (2013)	Almanya'da uygulanan A.İ.P.P. lerin katılımcılarına etkisi	İstihdam	Pozitif
Dorsett, vd. 2013	İngiltere'de, uzun süredir işsiz olan 50 yaş üstü kişilere uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Ücret	Pozitif, Uzun dönemde negatif

Aktif İşgücü Piyasası Politika Uygulamalarının Etkilerinin Değerlendirilmesi: Bir Meta Analiz Çalışması

Eicher, Lechner, (2002)	Doğu Almanya'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif
Fitzenberger, Prey, (2000)	1990-1994 yılları arasında Doğu Almanya'da uygulanan eğitim ve yeniden eğitim programlarının etkileri	İstihdam Ücretler	Pozitif
Galasso vd. (2001)	1998-2000 döneminde Arjantin'de uygulanan eğitim programlarının etkileri	İstihdam Ücret	Önemsiz pozitif etki
Gerfin, Lechner, (2002)	İsviçre'de 1990'lı yıllarda uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif Korumalı işgücü piyasalarında negatif
Gerfin, vd. (2005)	İsviçrede uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Nitelikli ve kısa süreli işsizler için negatif, uzun süreli işsizler için pozitif
Giorgi, (2005)	İngiltere'de 18-24 yaş arası gençlere uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif
Graversen, Ours, (2006)	Danimarka'da Kasım 2005-Mart 2006 arasında işsiz kalan bireylere uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif
Graves, Graut-hier, (2017)	Kanada'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Ücret	Kısa dönemde pozitif önemli etki
Gritz, Johnson, (2001)	ABD'de 1994-2000 döneminde 16-24 yaş arası, eğitimsiz gençlere yönelik uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Ücret	Pozitif etki
Hagglund, (2009)	İsveç'te 2004 yılında uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif önemsiz
Hammersma (2005)	Amerika Wisconsin eyaletinde uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Ücret	Kısa dönemde pozitif, uzun dönemde etkisiz
Hardoy, (2005)	1989-1993 yılları arasında Norveç'te uygulanan A.İ.P.P.'lerin 16-25 yaş arası gençlerin istihdamına etkileri	İşsizlik Tam zamanlı istihdam Yarı zamanlı istihdam	İşsizliğe negatif, yarı ve tam zamanlı istihdamda pozitif etki
Hohmeyer, Wolff, (2017)	Almanya'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Ücret	Kısa dönem pozitif, uzun dönem belirsiz
Hollenback, (2003)	Washington'da uygulanan işgücü geliştirme eğitimlerinin etkileri. 1997-98 için uzun dönem, 1999-2000 için kısa dönem etki analizi yapılmış	İstihdam	Uzun dönemde pozitif, Kısa dönemde bazı programlar pozitif,

			bazı programlar negatif
Jacob, Petta, (2000)	1987-1998 döneminde ABD’de uygulanan Kamu istihdam hizmetlerine yerleşenlerin fayda-maliyet analizi	İstihdam Ücret	Pozitif etki
Jaenichen, Stephan, (2011)	Almanya’da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif
Jalan, Raval-lion, (2003)	Arjantin’de uygulanan A.İ.P.P.lerin düşük ücretler üzerindeki etkileri	Ücret	Pozitif
Jespersen, Munch, Skipper, (2008)	1995-2005 yılları arasında Dani-marka’da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Ücret	Pozitif
Kastoryano, Klaauw, (2011)	1 Ağustos 2006-1 Nisan 2008 arasında 30 günden fazla işsiz kalan bireylere yönelik, Hollanda’da yapılan iş arama yardımlarının etkileri	İstihdam	Kısa dönemde etkisiz, uzun dönemde önemsiz etki
Karaginnaki, (2006)	Nisan 2002 de İngiltere’de A.İ.P.P. uygulamalarında yapılan değişikliklerin etkileri	İstihdam	İşçileri için pozitif, İşletmeler açısından negatif
Kluve vd. (1999)	1992-1996 döneminde Polonyada uygulanan eğitim programlarının etkileri	İstihdam	Pozitif. Önemli etki
Kolev, (2003)	Bulgaristan’da 1990’dan sonra uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Ücret	Pozitif
Kraus vd. (1999)	1992-1994 döneminde Almanya’da yeniden eğitim programlarının etkileri	İstihdam	Pozitif
Larsson, (2000)	İsveç’te gençlere yönelik olarak uygulanan işgücü piyasası eğitim programlarının etkinliği	İstihdam	Kısa dönemde olumsuz, uzun dönemde sıfır veya pozitif önemsiz
Lechner, (2000)	1990-1996 döneminde Almanya’da uygulanan eğitim programlarının etkileri	İstihdam	Pozitif
Lechner, Miquel, Wunsch, (2007)	Doğu Almanya’nın geçiş sürecinde uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam Ücret	Pozitif Uzun dönemde erkekler açısından negatif
Lise, vd. (2004)	Kanada’da uygulanan Self-Sufficient Programının etkileri	Ücretler	Pozitif
Medina, Nunez, (2005)	1996-1997 yıllarında Kolombiya’da SENA programı kapsamında uygulanan A.İ.P.P. lerin etkinliği	İstihdam Ücret	Pozitif önemsiz etki. Kısa dö-

Aktif İşgücü Piyasası Politika Uygulamalarının Etkilerinin Değerlendirilmesi: Bir Meta Analiz Çalışması

			nemde daha az etkili, ücretlere etkisi yok
Mihaylov, (2011)	Bulgaristan'da uygulanan A.İ.P.P. lerin uzun dönem etkileri	İstihdam	Pozitif
Nivorozhkin, Nivorozhkin, (2005)	Rusya'da kentsel alanda yaşayan bireylere yönelik olarak uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Negatif etkiye rastlanmamış
Olga, (2000)	Ukrayna'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif
Park vd. (1996)	1988-1991 yılları arasında Kanada'da uygulanan beceri eğitim programları ile iş geliştirme desteklerinin etkileri	İstihdam	Pozitif ancak önemsiz etki
Payne, (2000)	1995-1997 döneminde İngiltere'de yetişkinlerin beceri eğitimi programlarının etkileri	İstihdam Ücret	İstihdam pozitif, Ücret etkisiz
Pfeiffer, Reize, (2000)	Almanya'da Start-Up programlarından faydalanan firmalar açısından uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Negatif
Prey, (2000)	Ocak-Nisan 1998 döneminde İsviçre Kantonu St.Gallen'de uygulanan Almanca dil ve bilgisayar eğitimlerinin etkileri	Kısa dönem istihdam	Pozitif
Raaum, Torp, (2002)	1989-1994 döneminde Norveç'te uygulanan mesleki eğitim programlarının etkileri	İstihdam Ücret	Pozitif
Reenen (2003)	1998-2000 yılları arasında İngiltere'de düşük nitelikli ve az eğitimli kişilere uygulanan A.İ.P.P. lerin genç istihdamına etkileri	İstihdam Ücret	Pozitif etki Kadınlar açısından önemsiz etki
Richardson, Berg, 2006	Mesleki eğitim kurslarının (AMU), 1993-2000 yılları arasında İsveç'te işsiz kalan bireylere etkileri	İstihdam	Önemli pozitif etki
Rodokanakis, Moustaki, (2010)	Yunanistenda 1989-2003 yıllarında uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Etkisiz
Ronsen, Skarohamar, (2009)	Norveç'te uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Uzun dönem sosyal yardım alanlar için pozitif, göçmenler ve tek kadınlar için etkisiz, gençler için negatif
Rosholm, Svarer, (2004)	1998-2002 yılları arasında Danimarka'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif güçlü etki

Sianesi, (2005)	1994-1999 yılları arası İsveç'te iş arama yardımı ve mesleki eğitimlerden faydalanan 25 yaş üstü yetişkinlerin istihdam durumu	İstihdam	Kısa dönemde negatif, orta ve uzun dönemde pozitif etki
Stephan, (2008)	Almanya'da 2003 yılından sonra uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif önemsiz etki
Stephan, Pahnke, (2011)	Almanya'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Kısa süreli programlar daha etkili pozitif
Stromback vd. (1999)	1993-1996 yılları arasında, Avusturya'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdamda kalma	Önemli pozitif etki bulunamadı
Terrel, Storm, (1999)	Çekya'da, geçişten sonra uygulanan A.İ.P.P. ve işsizlik telafi sistemlerinin Çek nüfusu üzerindeki etkileri analiz edilmiş	İstihdam	Pozitif etki
Vangjeli, Stillo, Tenegexhi, (2012)	1999-2010 yılları arasında Arnavutluk'ta uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif etki
Vodopivec, (1999)	Slovakya'da 1992-1996 yılları arasında uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri (uzun dönemde damgalanma etkisi)	İstihdam	Kısa dönemde pozitif, uzun dönemde negatif
Webster, Johnson, (2001)	1995-1997 yılları arasında Avusturya'da uygulanan A.İ.P.P. larının etkilerinin düşük gelirli ve düşük eğitimli (dezavantajlı) kişilerle, yüksek sağlık ve eğitim harcamasında bulunan kişiler arasındaki etkilerinin karşılaştırılması	İstihdam	Pozitif
Winterhager, vd. (2006)	Batı Almanya'da uygulanan A.İ.P.P. lerin etkileri	İstihdam	Pozitif
Wolterman, (2002)	1999 yılında Brezilya'da iş arama hizmetlerinin etkileri	İstihdam	Negatif etki

Ek-2

META ANALİZDE KULLANILAN KAYNAKLAR

Aedo, C. Ve Nunez, S. (2004). The Impact Of Training Policies İn Latin America And The Caribbean: The Case Of Programa Joven. *Inter American Development Bank Research Network Working Paper R-483*

- Akhmedov, A., Denisova, I.A. Ve Kartseva. M. (2003). Active Labor Market Policies In Russia: Regional Interpretation Determines Effectiveness? *Moscow: Center For Economic And Financial Research And New Economic School*. Erişim: [Http://Www.Cefir.Ru/Papers/Wp37.Pdf](http://www.Cefir.Ru/Papers/Wp37.Pdf). Erişim Tarihi: 14/09/2017
- Alegre, M.A., Todeschini, F.A., Casado, D. Ve Sanz, J. The Impact Of Training-Intensive Labour Market Policies On Neet's Labour And Educational Prospect: Evidence From Catalonia (Spain). *Catalan Institute Of Public Policy Evaluation*, Erişim: [Https://Editorialexpress.Com/Cgibin/Conference/Download.Cgi?Db_Name=Compie&Paper_Id=61](https://editorialexpress.com/Cgibin/Conference/Download.Cgi?Db_Name=Compie&Paper_Id=61) Erişim Tarihi:12/09/2017
- Arellano, F.A. (2010). Do Training Programmes Get The Unemployment Back To Work? A Look At The Spanish Experience. *Revista De Economia Aplicada, No:53, V.Xviii, P.39-65*
- Autor, D.H. Ve Houseman, S.N. (2010). Do Temporary-Help Jobs Improve Labor Market Outcomes For Low-Skilled Workers? Evidence From "Work First. *American Economic Journal*, Erişim:[Https://Economics.Mit.Edu/Files/596](https://economics.mit.edu/files/596), Erişim Tarihi: 12/09/2017
- Benus, J., Rodriguez-Planas. (2009). Evaluation Active Labour Market Program In Romania. *Empir Econ (2010) 38: 65-84*
- Bergemann, A., Pohlan, L. Ve Uhlendorf, A. (2017). The Impact Of Participation In Job Creation Schemes In Turbulent Times. *Ifau Working Paper 7*
- Blache, G. (2011). Active Labour Market Policies In Denmark: A Comparative Analysis Of Post Program Effects. *Ces Working Paper No:71*
- Bocean, C.G. (2007). The Impact Of Active Labour Market Policies In Romania. *Munich Personal Repec Archive (Mpra) Paper No. 10397*. Erişim: [Http://Mpra.Ub.Unimuenchen.De/10397/1/Mpra_Paper_10397.Pdf](http://mpra.ub.unimuenchen.de/10397/1/Mpra_Paper_10397.Pdf). Erişim Tarihi: 14/09/2017
- Bonun, H. Ve Rinne, U. (2014). Beautiful Serbia - Objective And Subjective Outcomes Of Active Labour Market Policy In A Transition Economy. *Economics Of Transition 22(1), 43-67*.
- Bonnal, L., Fougere, D. Ve Serandon A. (1997). Aveluating The Impact Of French Employment Policies On Individual Labour Market Histories. *The Review Of Economic Studies, Vol.64 No.4*

-
- Calderón, M.A. (2006). Revisiting The Employability Effects Of Training Programs For The Unemployed In Developing Countries. *Erişim: [Http://Www.Iadb.Org/Res/Publications/Pubfiles/Pubr-522.Pdf](http://www.iadb.org/res/publications/pubfiles/pubr-522.pdf)*. *Erişim Tarihi: 14/09/2017*
- Caliendo, M., Künn, S. Ve Uhlendorf, A. (2012). Marginal Employment Duration And Job Match Quality. *Iza Dp No:6499*
- Caliendo, M. Ve Künn, S. (2012). Getting Back Into The Labour Market: The Effects Of Start-Up Subsidies For Unemployment Females. *Iza Dp No:6830*
- Caliendo, M., Hujer, R., Ve Thomsen, S.L. (2006). Sectoral Heterogeneity In The Employment Effects Of Job Creation Schemes In Germany. *Iab Discussion Paper No.13/2005*
- Calmfors, L., Forslund, A. Ve Hemström, M. (2001). Does Active Labour Market Policy Work? Lesson From The Swedish Experience. *Swedish Economic Policy Review 85, 61-124*
- Caroleo, F. Ve Pastore, F. How Fine Targeted Is Almp To The Youth Long Term Unemployed In Italy. *Erişim: [Http://Www.Aiel.It/Old/Bac-hecka/Firenze/Papers/Caroleo_Pastore.Pdf](http://www.riel.it/old/bac-hecka/firenze/papers/caroleo_pastore.pdf)*, *Erişim Tarihi: 13/09/2017*
- Carling, K. Ve Richardson, K. (2001). The Relative Efficiency Of Labour Market Programs: Swedesh Experience From 1990's. *Ifau Working Paper 2001:2*
- Cocks, B. Ve Bardoulat, I. (2000). Vocational Training: Does It Speed Up The Transition Rate Out Of Unemployment? *Econpaper Dp, 9932*
- Cockx, B., Linden, B. Ve Karaa, A. (1996). Active Labour Market Policies And Job Tenure. *Erişim: [Http://Sites-Test.Uclo-uvain.Bel/Econ/Dp/Ires/9626.Pdf](http://sites-test.uclouvain.be/econ/dp/ires/9626.pdf)*, *Erişim Tarihi: 12/09/2017*
- Crepon, B., Dejemeppe, M. Ve Gurgand, M. (2005). Counseling The Unemployed: Does It Lower Unemployment Duration And Recurrence? *Iza Dp No.1796*
- Dahl, E. Ve Lorentzen, T. (2005). What Works For Whom? An Analysis Of Active Labour Market Programmes In Norway. *International Journal Of Social Welfare, V.14, Issue.2, P.86-98*
- Decker, P., Olsen, R. Ve Freeman, L. (2000). Assisting Unemployment Insurance Claimants: The Long-Term Impacts Of The Job Search Assistance Demonstration. *Mathematica Policy Research. Washington, D.C.*

- Dengler, K. (2013). Effectiveness Of Sequences Of One-Euro-Jobs: Is It Better To Do More One-Euro-Jobs Or To Wait? *Iab Discussion Paper No.16*
- Dorsett, R., Smeaton, D. Ve Speckesser, S. (2013). The Effect Of Making A Voluntary Labour Market Programme Compulsory: Evidence From A Uk Experiment. *Fiscal Studies, Vol.34, No.4, Pp.467-489*
- Eichler, M. Ve Lechner, M. (2002). An Evaluation Of Public Employment Programmes In East German State Of Sachsen-Anhalt. *Labour Economics: An International Journal, 9, 143-186*
- Fitzenberger, B. Ve Prey, H. (2000). Evaluating Public Sector Sponsored Training In East Germany. *Oxford Economic Papers 52, 497-520*
- Galasso, E., Ravallion, M. Ve Salvia, A. (2001). Assisting The Transition From Workfare To Work: Argentina's Proempleo Experiment. *Erişim: <https://www.researchgate.net/publication/255580112>, Erişim Tarihi: 07/09/2017*
- Gerfin, M. Ve Lechner, M. (2002). A Microeconomic Evaluation Of The Active Labour Market Policy In Switzerland. *The Economic Journal, V.112, Issue 482, Pp.854-893*
- Gerfin, M., Lechner, M. Ve Steiger, H. (2005). An Econometric Analysis Of Two Different Schemes. *Labour Economics-An International Journal, 12, 807-835*
- Giorgi, G.D. (2005). The New Deal For Young People Five Years On. *Fiscal Studies, Volume 26, Issue 3, Pp.371-383*
- Graves, F. Ve Gauthier, B. Evaluation Of The Self-Employment Assistance Program. *Macro Evaluation And Data Development Strategic Policy Human Resources Development Canada, Erişim: http://publications.gc.ca/collections/collection_2013/rhdcc-hrsdc/RH64-87-1999-eng.pdf, Erişim Tarihi: 11/09/2017*
- Graversen, B.K. Ve Ours, J.C. (2006). How To Help Unemployed Find Jobs Quickly: Experimental Evidence From A Mandatory Activation Program. *Iza Dp No:2504*
- Gritz, R.M. Ve Johnson, T. (2001). National Job Corps Study: Assessing Program Effects On Earnings For Students Achieving Key Program Milestones. *U.S. Department Of Labor, Employment And Training Administration. Contract Number K-4279-3-00-80-30*

-
- Hagglund, P. (2009). Experimental Evidence From Intensified Placement Efforts Among Unemployed In Sweden. *Ifau Working Paper 16*
- Hamersma, S. (2005). The Effects Of An Employer Subsidy On Employment Outcomes: A Study Of The Work Opportunity And Welfare To Work Tax Credits. *Institute For Reaserch On Poverty Discussion Paper No.1303-05*
- Hardoy, I. (2005). Impact Of Labour Market Programmes On Multiple Outcomes:The Case Of Norwegian Youth Programmes. *Erişim: Www.Reaserchgate.Net/Publication/4994035*
- Hohmeyer, K. Ve Wolff, J. Direct Job Creation In Germany Revisited: Is It Effective For Welfare Recipients And Does It Matter Whether Participant Receive A Wage?. *Erişim: Http://Doku.lab.De/Veranstaltungen/2010/5.2_Joachim%20wolff.Pdf, Erişim Tarihi: 13/09/2017*
- Hollenbeck, K. (2003). Net Impact Estimates Of The Workforce Development System In Washingtonstate. *Upjohn Institute Working Paper No.03-92*
- Jaenichen, U. Ve Stephan, G. (2011). The Effectiveness Of Targeted Wage Subsidies For Hard-To-Place Workers. *Erişim: <Https://Hal.Archives-Ouvertes.Fr/Hal-00582284/Document>, Erişim Tarihi:13/09/2017*
- Jacob, L. Ve Petta, I. (2000). Measuring The Effect Of Public Labor Exchange Referrals And Placements In Washington And Oregon. Westat. Maryland. *Erişim: <Http://Wdr.Doleta.Gov/Owsdrr/006/00-6.Pdf>*
- Jalan, J. Ve Ravillion, M. (2003). Estimating The Benefit Incidence Of An Antipovertiy Program By Propensity-Score Matching. *Journal Of Business & Economic Statistics, Vol.21, No.1, Pp.19-30*
- Jespersen, S.T., Munch, J.R. Ve Skipper, L. (2008). Cost And Benefit Of Danish Active Labour Market Programmes. *Elsevier Labour Economics 15, Pp.859-884*
- Karagiannaki, E. (2006). Exploring The Effects Of Integrated Benefit System And Active Labour Market Policies: Evidence From Jobcentre Plus In The Uk. *Erişim: [Http://Eprints.Lse.Ac.Uk /6240/1/Exploring The Effects Of Integrated Benefit Systems And Active Labour Market Policies Evidence From Jobcentre Plus In The Uk.Pdf](Http://Eprints.Lse.Ac.Uk /6240/1/Exploring_The_Effects_Of_Integrated_Benefit_Systems_And_Active_Labour_Market_Policies_Evidence_From_Jobcentre_Plus_In_The_Uk.Pdf), Erişim Tarihi:13/09/2017*

-
- Kastoryano, S. Ve Klaauw, B. (2011). Dynamic Evaluation Of Job Search Assistance. *Iza Dp No.5424*
- Kluve, J. (2014). Active Labour Market Policy With A Focus On Youth. *European Training Foundation*
- Kluve, J., Lehman, H. Ve Schmidt, C.M. (1999). Active Labour Market Policies In Poland: Human Capital Enhancement, Stigmatization Or Benefit Churning? *Journal Of Comperative Economics, V.27, Issue 1, P.61-89*
- Kolev, A. (2003). Joblessness And Precarious Work In Bulgaria: Addressing The Multiple Aspects Of Vulnerability In The Labour Market. Erişim: <Http://Siteresources.Worldbank.Org/Socialprotection/Resources/Spdiscussion-Papers/Labor-Market-Dp/0303.Pdf>. Erişim Tarihi: 14/09/2017
- Larsson, L. (2000). Evaluation Of Swedish Youth Labour Market Programmes. Erişim: <Http://Www.Ifau.Se/Globalassets/Pdf/Se/To2000/Wp00-1.Pdf>, Erişim Tarihi: 09/07/2017
- Lechner, M. (2000). An Evaluation Of Public-Sector-Sponsored Continuous Vocational Training Programs In East Germany. *Journal Of Human Resources, Vol.35, Issue 2, 347-375*
- Lechner, M., Miquel, R. Ve Wunsch, C. (2007). The Curse And Blessing Of Training The Unemployed In A Changing Economy: The Case Of East Germany After Unification. *German Economic Review, 8, 468-507*
- Lise, J., Seitz, S. Ve Smith, J. (2004). Equilibrium Policy Experiments And The Evaluation Of Social Programs. *Nber Working Paper No:10283*
- Medina, C. Ve Nunez, J. (2005). The Impact Of Public And Private Job Training In Colombia. *Inter-American Development Bank Research Network Paper R-484*
- Mihaylov, E. (2011). Evaluation Of Subsidized Employment Programs For Long-Term Unemployed In Bulgaria. *Economic Studies Journal, (3), 136-167.*
- Nivorozhkin, A. Ve Nivorozhkin, E. (2007). Do Government Sponsored Vocational Training Programs Help The Unemployed Find Jobs? Evidence From Russia. *Applied Economics Letter, 14*

-
- Olga, K. (2000). The Impact Of Active Labour Market Policies On The Outflows From Unemployment To Regular Jobs In Ukraine. *National University, Kiev-Mohyla Academy, Eerc Ma Programme In Economics, Master Thesis*
- Park, N., Power, B., Riddell, W.,C. Ve Wong, G. (1996).An Assesment Of The Impact Of Government-Sponsored Training. *Canadian Journal Of Economics, 0008-4085/96/93-98*
- Payne, J. (2000). Evaluating Training Programmes For Long Term Unemployed: An Illustration Of The Matched Comparison Group Methodology. Erişim: <https://ideas.repec.org/p/psi/resdis/1.html>, Erişim Tarihi: 05/09/2017
- Pfeiffer, H. Ve Reize, F. (2000). Business Start-Ups By The Unemployed-An Econometric Analysis Based On Firm Data. *Elsevier, Vol.7, Issue 5, P.629-663*
- Prey, H. (2000). Evaluation Of Training Programs In St.Gallen, Switzerland. Erişim: <https://ideas.repec.org/a/ses/arsjes/2000-ii-12.html>, Erişim Tarihi: 07/09/2017
- Raam, O. Ve Torp, H. (2002). Labour Market Training In Norway-Effect On Earnings. *Elsevier V.9,P.207-247*
- Richardson, K. Ve Berg, G.J. (2006). Swedish Labour Market Training And The Duration Of Unemployment. *Iza Dp No:2314*
- Reenen, J. (2003). Active Labour Market Policies And The British New Deal For The Young Unemployed In Context. *Nber Working Paper Series. Working Paper 9576.*
- Rodokanakıs, S. Ve Moustakı, I. (2010). Evaluating The Risk Of Unemployment: Comparison Between The Two Most Populated Greek Regions With The Entire Country. *Regional Inquiry Journal, Issue 1, 1, Pp.71-87*
- Ronsen, M. Ve Skarohamar, T. (2009). Do Welfare To Work Initiatives Work? Evidence From An Activation Programme Targeted At Social Assistance Recipient In Norway. *Journal Of European Social Policy, Vol.19, Issue 1*
- Rosholm, M. Ve Svarer, M. (2004). Estimating The Threat Effect Of Active Labour Market Programmes. *Iza Dp No:1300*

- Sianesi, B. (2005). Differential Effects Of Swedish Active Labour Market Programmes For Unemployment Adults During The 1990's. *The Institutional For Fiscal Studies Wp01/25*
- Stephan, G. (2008). The Effect Of Active Labor Market Programs In Germany. *Iab Discussion Paper*, 12
- Stephan, G. Ve Pahnke, A. (2011). The Relative Effectiveness Of Selected Active Labor Market Programs: An Empirical Investigation For Germany. *The Manchester School* 79(6), 1262–1293.
- Stromback, T. Dockery, A. M. Ve Ying, W. (1999). Labour Market Programs And Labour Force Status. *Australian Bulletin Of Labour* 25, No. 2: 159-78.
- Terrell, K. Ve Sorm, V. (1999). Labor Market Policies And Unemployment In The Czech Republic. *Journal Of Comparative Economics* 27, No. 1: 33-60.
- Vangjeli, E., Stillo, S. Ve Teneqexhi, M. (2012). Impact Of Labour Market Programs On Employment: Albania Case. *Scientific Paper Issue 8*
- Vodopivec, M. (1999). Does The Slovenian Public Work Program Increase Participants' Chances To Find A Job? *Journal Of Comparative Economics*, V.27, Issue 1, P.113-130
- Webster, E. Ve Johnson, D. (2001). An Estimate Of The Equity Effects Of Labour Market Programs. *Melbourne Institute Working Paper No.1/01*
- Winterhager, H., Heinze, A. Ve Spermann, A. (2006). Deregulating Job Placement In Europe: A Microeconomic Evaluation Of An Innovative Voucher Scheme In Germany. *Iza Discussion Paper* 2109
- Wolterman, S. (2002). Job-Search Methods And Labour Market Transition In A Segmented Economy Some Empirical Evidence From Brazil. *Econstore Discussion Paper No:88*.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Yavuz, H. B. (2017). Aktif işgücü piyasası politika uygulamalarının etkilerinin değerlendirilmesi: bir meta analiz çalışması. *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 497-523.